

Finance Credit-skandalen

Finansselskapet Finance Credit leverte tilsynelatende fantastiske resultater i flere år. Regnskapsmanipulering, vegring mot å ta opplagte stortap, utlånsivrige banker og en velvillig revisor gjorde at selskapet fikk holde det gående altfor lenge. Dette til tross for Kapitals utvetydige advarsler om selskapet gjennom mer enn et år.

Innledning

Mitt arbeid med saken startet våren 2001. Bakgrunnen var samtaler med en tidligere daglig leder i Finance Credit om hvordan selskapets gründere, Trond Kristoffersen og Torgeir Stensrud, blåste opp resultatene, flyttet fakturaer mellom ulike selskap og vegret seg mot å ta opplagte tap. Alt dette for å ”sminke bruden” med tanke på et fremtidig salg av virksomheten.

Med den tidligere daglig lederens ord om at ”selskapet når som helst kunne bli utsatt for politirazzia”, og etter selv å ha studert 2000-regnskapet ”opp og ned”, var jeg overbevist om at selskapet da i beste fall gikk i balanse.

Veien frem til en endelig avsløring av råttenskapen i Finance Credit (FC) og sfæren av selskapene rundt har vært lang, men har gitt uvanlig stort gjennomslag – med rosende ord i nær samtlige samtlige avisers ledere og VGs oppsummering ”Artikkelserie i Kapital bidro til pågripelse”.

Konsekvensene av FC-skandalen har vært omfattende. Nordlandsbanken har mistet sin selvstendighet, KPMG har havnet i Økokrims søkelys og fremstående advokater har fått en kraftig svekket status. Endelige tap gjenstår å se, men det er hevet over enhver tvil at de blir på mange hundre millioner kroner.

Idéen

Våren 2001 ble jeg ansatt i Kapital. Gjennom min daværende jobb i NCM Kredittforsikring hadde jeg allerede yrkesmessig kjennskap til Finance Credit. Faktisk var jeg på et tidligere tidspunkt tilbudt jobb i E-Credit (senere Finance Credit Nordic AB), men jeg takket nei.

Således hadde jeg allerede ved tiltredelsen en viss innsikt i selskapets konsept og drift. Gjennom samtaler med kilder i bransjen ble det så stadig klarere at Finance Credit (FC) kanskje ikke var den suksesshistorien det gav seg ut for å være.

Problemstilling

Den sentrale problemstillingen var å belyse at FCs resultater var for gode til å være sanne, samt å avdekke selskapets åpenbare vegring mot å ta tap. Min mistanke var at FC ”sminket bruden før salg”. Ellers har fokuset naturlig nok forskjøvet og utvidet seg etterhvert som stadig flere biter av puslespillet er blitt avdekket.

Problemstillingen ble tidlig utvidet til å omfatte Bank 1 Oslo, Nordlandsbankens og KPMGs rolle i spillet om FC – ikke minst med tanke på avsløringen av et håpløst 40 millioner kroners latent tap på selskapet Royal Consulting (Kap. 18/01).

Senere fokuserte jeg på kundenes problemer med FC (Kap. 06/02), blant annet at Finance Credit ikke hadde tilfredsstillende klientkontoer.

Da jeg senere fikk tak i selskapets 2001-regnskap, beskrev jeg i detalj hvordan selskapet hadde blåst opp verdiene ved å kjøpe andre selskaper av gründerne selv til skyhøye priser. Dette kom i tillegg til den allerede overdimensjonerte kundefordringsmassen samt poenget om hvordan man hadde shoppet kreditter i ulike banker (17/02).

En ytterligere gjennomgang av tilhørende selskapers regnskap utløste artikkelen om ”Nordlandsbankens verste engasjement” (19/02), der jeg klart viste hvilket ”luftslott” hele grupperingen var – og ikke minst hvilken tapsbombe Nordlandsbanken satt på. Såvidt jeg forstår var det denne artikkelen som til sist fikk bekymrede parter til å ta affære.

Fellesnevner for alle artiklene før Økokrims pågrepelse av Stensrud og Kristoffersen var at jeg advarte mot sannhetsgehalten i selskapets resultater og at jeg hele veien argumenterte for at fordringsmassen var massivt overvurdert. Allerede oktober 2001 skrev jeg: ”Når sprekker Finance Credit-boblen? Både da og senere var jeg forunderlig alene om å stille det spørsmålet.

Senere har jeg fulgt opp med kritikk av KPMG, Sparebank 1 Gruppen og Nordlandsbanken (21/02), men akkurat det har jeg ikke vært alene om.

Metode

Forundersøkelser og bakgrunnsstoff

I 2001 hadde jeg flere inngående samtaler med folk som kjente Finance Credit godt. Egen kjennskap til inkassobransjen ble da supplert/forsterket med ytterligere kunnskap om FC spesielt og deres bransje generelt.

Finance Credits forretningskonsept var å administrere sine klienters fakturaer samt kjøpe forfalte, kredittverdige fordringer et par dager etter forfall for x prosent av pålydende. Konkurrentene var relativt fraværende, og denne type virksomhet var ikke underlagt konsesjonsplikt fra Kredittilsynet. Det var derfor ikke en bransje svært mange kjente noe særlig til. Det manglende konsesjonskravet er forøvrig trukket frem som en forklaring på at man så lenge kunne drive uforstyrret.

Videre søkte jeg på alt jeg kunne finne om Trond Kristoffersen, Torgeir Stensrud og Finance Credit i ulike arkiver. Her kom det frem at de to gründerne hadde hatt noen ”lik i lasten”, men ellers var alt skrevet om FC utelukkende positivt.

Dette grunnlagsarbeidet tok mye tid, spesielt innsatsen for å forstå bransjen grundig, men har etter min mening vært viktig for hele artikkelserien. Dels har det gjort det mulig å forstå kundens og andre kilders situasjon, dels har det gjort det mulig å formidle ”rättenskapen” i FC til våre lesere.

Organiseringen av arbeidet.

Kort har dette bestått av:

- Sette meg inn i FC, gründernes forhistorie og bransjen de opererte i.
- Gjennomanalysere 2000-regnskapet og stille gründerne spørsmål om dette.
- Gjennomanalysere Royal Consultings 2000-regnskap, da dette selskapet alene – på den tiden – hadde påført FC et latent tap på 40 millioner kroner.
- Nøste opp FCs kundemasse. Gjennomgå avtaler, fakturaer og problemstillinger disse hadde med FC.
- Gjennomanalysere 2001-regnskapet og stille gründerne spørsmål om selskapets oppblåste goodwill-post med mer.
- Gjennomanalysere Royal Consultings 2001-regnskap, da dette selskapet alene nå hadde påført FC et latent tap på 63 millioner kroner.
- Diskutere FC med bransjefolk og Kredittilsynet.
- Gjennomanalysere alle gründernes tilhørende selskaps 2001-regnskap. Og kartlegge bankenes engasjement.
- Formidle en oversikt som viste sammensuriet av selskapene i FC-sfæren.

Målet var hele tiden å vise at FC var oppblåst, og artikkelserien fra oktober 2001 til november 2002 med overskriftene bekrefter det: ”Finance Credit blåser i råtne fordringer: Når sprekker boblen? (18/01), Eks-kunder forbanner gjeldsinndriveren Finance Credit: Outsourcingstabben” (06/02), Pengeinnkreverne i Finance Credit er overmodne for inkasso: Utfor stupet” (17/02) og ”Britisk bud på Nordlandsbankens verste engasjement? Råtne Finance Credit prises til 800 millioner (19/02). I tillegg ble det skrevet flere artikler på Kapitals gule sider som støttet opp om nevnte tese.

Det mest overraskende er kanskje hvordan såpass klare meldinger ikke har avstedkommet reaksjoner underveis, hverken hos långivere eller i andre medier.

Kilder

Kildene har vært tidligere ansatte i FC (både på topp- og funksjonær nivå), tidligere samarbeidspartnere av FC, bransjefolk samt kunder av FC.

Mens flere kunder har stått frem med navn, har tidligere ansatte, samarbeidspartnere og bransjefolk ikke ønsket å gjøre dette.

Totalt har jeg pratet med et tyvetalls kunder, flere tidligere ansatte, noen nåværende ansatte og et titalls bransjefolk, Kredittilsynet, banker og revisorer – foruten med Kristoffersen og Stensrud. Jeg vil anslå at jeg totalt har diskutert ulike problemstillinger inngående med 50 personer.

Problem

Det største problemet underveis var at FC ble stadig mer tilbakeholdne med informasjon, og at de til slutt ikke ønsket å kommunisere mer med meg. Det har også vært problematisk at banker og revisor ”gjemte” seg bak taushetserklæringer, og at de tidlig relativt kort avfeide mine henvendelser.

Underveis har jeg også hatt tipsere som har vært anonyme for meg. Denne informasjonen har jeg naturlig nok måttet bruke ekstra mye tid på å dobbeltsjekke.

Tidsbruk

Det er nok gått med minst to månedsverk på Finance Credit – netto effektiv tid. Noe fritid er også tatt i bruk, spesielt ved utarbeidelsen av artikkelen ”Luftslottet” i Kapital 19/02.

Til tider har problemstillingen opptatt meg 24 timer i døgnet, og det har vært mye grubling sene nattetimer. Hvor mye, er ikke godt å si, men jeg endte til slutt opp å drømme om Kristoffersen og Stensrud.

Spesielt

Det har vært utrolig givende å jobbe med FC. Det spesielle er likevel at ingen utenforstående – til tross for våre kraftige advarsler - tok affære tidligere. Jeg har hele veien vist til regnskapsmanipulering, tapsvegning, klare logiske brister, stort gjennomtrekk av ansatte, stadige omveltninger i ledelsen, rasende kunder og mye mer.

Ellers har mine kilder vist seg å være imponerende etterrettelige, og oppbackingen internt har vært svært god.

Arbeidene er utført av Bjørn Olav Jahr.

Artiklene om Finance Credit er publisert i Kapital 2. halvår 2001 og gjennom hele 2002.

Kapitals adresse er PB 444 Vinderen, 0319 Oslo. Telefon: 23296550.

Bjørn Olav Jahr adresse er Lillehagveien 91 B, 1365 Blommenholm. .

Vedlegg:

12/01: Finance Credits utrolige inntjening: Gullhøne til salgs - s. 58 - 60
inside: Aktiv Kapital interessert i Finance Credit? - Ingen samtaler - s. 26

18/01: Finance Credit blåser i råtne fordringer: Når sprekker boblen? s. 42 - 43. Forsidereferanse:
Når sprekker Finance Credit-boblen?

6/02: Eks-kunder forbanner gjeldsinndriveren Finance Credit: Outsourcingstabben - s. 48 - 50.
Inside: Pengeinnkreveren Torgeir Stensrud fra Finance Credit: Ute og sykler igjen - s. 30 - 31.

17/02: Pengeinnkreverne Finance Credit er overmodne for inkasso: Utfor stupet - s. 36 - 38.
Forsidereferanse: Bløff på bløff i Finance Credit
Inside: Banker på glattisen med Finance Credit: En tikkende tapsbombe? s. 30.
Tidenes jekkoperasjon i Finance Credit: - Goodwill - en dyd av nødvendighet - s. 31.

18/02: Inside: Pengeinnkrever Torgeir Stensrud på vilt eiendomsraid: Kjøper opp Hønefoss - s.
26 - 27.

19/02: Britisk bud på Nordlandsbankens verste engasjement? Råtne Finance Credit prises til 800
millioner - s. 36 - 38. Forsidereferanse: Finance Credit har lekt med bankene

20/02: Panikk blant Finance Credits kunder: Mislighold satt i system - s. 50
Inside: Jon Fredrik Baksaa, Bård Mikkelsen og Svein Ribe Andersen hjalp Finance Credit:
Lånte navn til svindelanmeldte - s. 19 – 21 (Skrevet av Kristine Moody og Stig Flesland i mitt
feriefravær, men delvis på bakgrunn av mine tidligere notater).

21/02: Nytteløst å vise til falske Finance Credit-regnskaper: Åpenbare KPMG-feil - s. 58 – 59
(skrevet sammen med Finn Øystein Bergh). Forsidereferanse: KPMG overså opplagte feil
Nordlandsbankens Nils Moe stolte blindt på Finance Credit: - Hvorfor sjekke vandel? - s. 60
Sparebank 1 Gruppens Gunn Wærsted: Misbruker svindelalibiet - s. 62 og 64.
Inside: Kunde om trusselbruk i Finance Credit-systemet: - Mitt møte med helvete – s. II.

22/02: Banknestor Finn Strøm-Gundersen var Finance Credits faglige alibi: - Visste ingenting - s.
54

Banknestor Jan-Tore Berg-Knutsen var Torgeir Stensruds nyttigste idiot: Døråpneren - s. 56.
Inside: Torgeir Stensrud svingte pisken over bankene i 1988: Refset vill utlånspraksis - s. 30.
Intrum Justitias Jan Steenberg snuser på Finance Credit-rester: Tidenes dèjá vu! - s. 31.